

Голас Радзімы

№ 43 (1665)
30 кастрычніка 1980 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЯЧЫННІКАМІ ЗА РУБЛЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Яшчэ адзін арыгінальны будынак упісаўся ў забудову беларускай сталіцы. Новы двухзальны шырокафарматны кінатэатр на Паркавай магістралі атрымаў назву «Масква». У яго стварэнні прынялі ўдзел архітэктары В. Крамарэнка, В. Шчарбіна, М. Вінаградаў, інжынеры А. Кім, Д. Коласаў, беларускія мастакі Г. і М. Вашчанкі. [Працяг рэпартажу на 8-й стар.].

МАШТАБЫ БУДУЧЫХ ЗДЗЯЙСНЕННЯЎ

[«Упэўненае развіццё»]
стар. 2—3

«ГАСЦІННАСЦЬ» НА ЗАХОДНІ МА- НЕР

[«Як фабрыкуюцца паклёпы
і правакацыі»]

стар. 4

ЕДНАСЦЬ КУЛЬТУР САВЕЦКІХ РЭС- ПУБЛІК

[«Разам і ў шчасці, і ў горы»]
стар. 6

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ аб Пленуме Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза

21 кастрычніка 1980 года адбыўся чарговы Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС.

Пленум заслухаў даклады намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР, старшыні Дзяржплана СССР М. Байбакова «Аб Дзяржаўным плане эканамічнага і сацыяльнага развіцця СССР на 1981 год» і міністра Фінансаў СССР В. Гарбузава «Аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1981 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту СССР за 1979 год».

На Пленуме з вялікай прамовай выступіў

Генеральны сакратар ЦК КПСС Л. І. Брэжнеў.

Пленум ЦК КПСС прыняў па абмеркаваных пытаннях адпаведную пастанову, якая публікуецца ў друку.

Пленум ЦК перавёў сакратара ЦК КПСС М. Гарбачова з кандыдатаў у члены Палітбюро ЦК КПСС.

Пленум ЦК выбраў члена ЦК КПСС, першага сакратара ЦК Кампартыі Беларусі Ц. Кісялёва кандыдатам у члены Палітбюро ЦК КПСС.

СЕСІЯ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СССР

22—23 кастрычніка 1980 года адбылася чацвёртая сесія Вярхоўнага Савета СССР дзесятага склікання. На ёй разгледжаны пытанні аб Дзяржаўным плане сацыяльнага і эканамічнага развіцця СССР на 1981 год і аб ходзе выканання плана ў 1980 годзе, аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1981 год і аб выкананні бюджэту за 1979 год і іншыя.

На сесіі выступіў Генеральны сакратар ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Л. І. Брэжнеў. Ён паведаміў, што ў Цэнтральны Камітэт КПСС паступіла пісьмо

Старшыні Савета Міністраў СССР А. М. Касыгіна, у якім ён глыбока і сардэчна дзякуе за давер'е, што аказвалася яму многія гады, быць на пасадзе члена Палітбюро ЦК КПСС і Старшыні Савета Міністраў СССР. Далей А. М. Касыгін паведамляе, што стан яго здароўя, які пагоршыўся за апошні час, патрабуе адпачынку і вызвалення ад актыўнай дзейнасці, і ў сувязі з гэтым просіць вызваліць яго ад абавязкаў члена Палітбюро ЦК КПСС і Старшыні Савета Міністраў СССР.

Вярхоўны Савет СССР задаволіў просьбу А. М. Касыгіна і вызваліў яго ад абавязкаў Старшыні Савета Міністраў СССР.

Старшынёй Савета Міністраў СССР Вярхоўны Савет назначыў М. А. Ціханаву. Ён выступіў перад дэпутатамі вышэйшага органа ўлады краіны з кароткай прамовай, у якой выказаў падзяку за аказанае яму высокае давер'е і запэўніў, што Савет Міністраў зробіць усё, каб забяспечыць упэўнены рух краіны па шляху камуністычнага будаўніцтва.

Старшыня Савета Міністраў СССР член Палітбюро ЦК КПСС ЦІХАНАЎ Мікалай Аляксандравіч

Ціханав Мікалай Аляксандравіч нарадзіўся ў 1905 годзе, член КПСС з 1940 года. Працоўную дзейнасць пачаў у 1924 годзе памочнікам машыніста паравоза. Пасля заканчэння Дняпрапятроўскага металургічнага інстытута з 1930 года — інжынер, начальнік цэха, галоўны інжынер, дырэктар завода. Займаў шэраг кіруючых пасадаў у Міністэрстве чорнай металургіі СССР — начальнік галоўнага ўпраўлення міністэрства, намеснік міністра. У 1957 годзе ўзначаліў Дняпрапятроўскі саўнаркас. З 1960 года намеснік старшыні Дзяржэканомсаве-

та СССР — міністр СССР, з 1963 года намеснік старшыні Дзяржплана СССР — міністр СССР. З 1965 года намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР, з 1976 года першы намеснік Старшыні Савета Міністраў СССР. У 1978 годзе выбрана кандыдатам у члены Палітбюро ЦК КПСС, а ў 1979 годзе — членам Палітбюро ЦК КПСС.

Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Дзяржаўных прэмій, доктар тэхнічных навук.

Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР раду скліканняў.

СОНЦА ВОДЗІЦЬ КАРАГОД

Прамерна халодныя зімы, засушлівыя або дажджлівыя летнія месяцы і іншыя адхіленні ад нармальнага стану надвор'я як бы дрэйфуюць год ад году ва ўсходнім напрамку. Сваё поўнае «кругасветнае падарожжа» яны робяць за адзінаццаць гадоў. Гіпотэзу перамяшчэння анамальных абласцей надвор'я вылучылі вучоныя Інстытута геахіміі і геафізікі Акадэміі навук Беларусі.

— Такую незвычайную карціну мы атрымалі, апрацаваўшы на ЭВМ вынікі шматгадовых метэаралагічных назіранняў, — сказаў аўтар гіпотэзы, кандыдат геалага-мінералагічных навук Г. Сячок. — Пры гэтым улічваліся змяненні тэмпературы, колькасці ападкаў, ціску і вільготнасці паветра, а таксама хістанні стоку рэк і рэжыму падземных вод. Анамальныя вобласці дасягаюць, па нашых падліках, некалькі тысяч кіламетраў у шырыню і пераадольваюць тэрыторыю Еўразіі прыкладна за пяць гадоў. Па акваторыі Ціхага акіяна яны пракочваюцца за тры гады. Столькі ж часу

ім патрабуецца, каб прайсці праз Паўночную Амерыку і Атлантыку.

— Але калі дрэйф так відавочны, чаму ніхто не заўважыў яго раней?

— Справа ў тым, што ён далёка не відавочны. Не ўсе анамаліі перамяшчаюцца ва ўсходнім напрамку. Тэндэнцыя гэта іншы раз парушаецца, таму іх пераважны шыротны рух прасочваецца толькі па шматгадовых назіраннях.

— Які ж механізм прыводзіць у рух гэтую «нарусель» надвор'я?

— Мы лічым, што Сонца. Іменна хістанні яго актыўнасці, якая, дарэчы таксама мае адзінаццацігадовую цыклічнасць, змяняе характар агульнай цыркуляцыі атмасферы.

— Якая практычная каштоўнасць выяўленага эфэнту?

— Натуральна, ён можа быць выкарыстаны пры складанні доўгатэрміновых прагнозаў надвор'я. Па нашай гіпотэзе, адхіленні ад нормы, назіраемыя на ўсходзе Заходняй Еўропы, павінны прыходзіць на еўрапейскую тэрыторыю СССР на трэці — чацвёрты год.

Цяпер яшчэ цяжка меркаваць, ці стане надзейным інструментам гэтая гіпотэза, але ў нас ёсць даныя, якія пацвярджаюць яе. Напрыклад, засуха на атлантычным узбярэжжы Еўропы ў 1976 годзе прыйшла на еўрапейскую тэрыторыю нашай краіны ў той час, як мы і меркавалі, — у мінулым годзе. Яе рух на ўсход прасочваўся і ў 1977, і ў 1978 гадах, хоць праяўляўся не так прыкметна.

Інтэрв'ю ўзяў
Д. ПАТЫКА.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

Больш 400 мільёнаў рублёў асігнуецца штогод у Беларусі на медыцынскае абслугоўванне насельніцтва. Значная доля гэтых сродкаў ідзе на ахову здароўя самых маленькіх грамадзян. За гады апошняй пяцігодкі ў рэспубліцы пабудаваны дзесяткі дзіцячых бальніц, паліклінік, радзільных дамоў, жаночых кансультацый.

НА ЗДЫМКУ: 4-я дзіцячая клінічная бальніца ў Мінску. Прафесар Таццяна СУКАВАТЫХ [у цэнтры] з супрацоўнікамі ля ложка хворага.

ІНСТЫТУТ СВЯТКУЕ ЮБІЛЕІ

Беларускі тэхналагічны інстытут адзначаў сваё 50-годдзе. За гады існавання тут падрыхтавана каля 15 тысяч інжынераў для лясной гаспадаркі, дрэваапрацоўчай і хімічнай прамысловасці краіны. Сёння гэта — адна з буйнейшых ВНУ Беларусі. На шасці яе факультэтах вучыцца пяць з палавінай тысяч студэнтаў.

ШЛЯХІ ДРУЖБЫ

Гасцямі навучэнцаў Пінскага гідрамеліярацыйнага тэхнікума былі студэнты Магдэбургскай інжынернай школы воднай гаспадаркі з ГДР. Яны праходзілі практыку на меліярацыйных аб'ектах Палесся. Нямецкія студэнты зрабілі экскурсію па нашай рэспубліцы, пазнаёміліся з жыццём беларускай моладзі.

УЗНАГАРОДА ЗА ПОДЗВІГ

У кнізе «Вечны агонь» Героя Савецкага Саюза Рамана Мачульскага расказваецца пра подзвігі былой партызанскай сувязной, калгасніцы з вёскі Крушнікі Салігорскага раёна Фядосі Сцешыц. З рызыкай для жыцця здабывала яна каштоўныя звесткі аб варажых гарнізонах і паведамляла партызанам. Але да апошняга часу Фядосія Фёдаруна не ведала, што была ўзнагароджана за смелыя партызанскія аперацыі. Нядаўна ёй уручылі ордэн Чырвонай Зоркі і медаль «Партызану Айчыннай вайны» II ступені. Цяпер Фядосія Фёдаруна на пенсіі. Яна часта сустракаецца з моладдзю, вядзе вялікую выхаваўчую работу.

ПАКУПНІКУ —
ПРЫЕМНАСЦЬ
Пакупнікі слонімскага

ДЛЯ «КРЫЗІСНАЙ СІТУАЦЫІ» НЯМА ПАДСТАЎ

УПЭЎНЕНАЕ РАЗВІЦЦЕ

Завяршаючы ў 1980 годзе дзесятыя пяцігодку, савецкія людзі рыхтуюцца намяціць яшчэ больш маштабныя планы на наступную. Зразумела, з улікам рэальных магчымасцей і чаканых патрэбнасцей, бліжэйшых і далёкіх перспектыв. Есць дэмаграфічныя, энергетычныя, экалагічныя і іншыя прагнозы на канец XX стагоддзя і далей: некаторыя ахопліваюць XXI і нават XXII стагоддзі. Распрацавана комплексная праграма навукова-тэхнічнага прагрэсу на 20 гадоў — да 2000 года. Сілааэцеца праект асноўных напрамкаў эканамічнага і сацыяльнага развіцця СССР на 1881—1990 гады.

Гарызонты не бязвоблачныя: праблем наперадзе няма. Але што найбольш характэрна для краіны, калі гаварыць аб вызначальных тэндэнцыях і суміраваць іх сутнасць у самым сціслым рэзюме? Стабільнасць, бліскучая перспектыва развіцця навуковага развіцця насуперак усім цяжкасцям. І насуперак скептычным вывадам некаторых заходніх экспертаў, якія прадказваюць эканамічны СССР прыкметнае замаруджванне росту ў 80-х гадах.

РЭАЛЬНАЯ ЗАДАЧА: ПЕРААДОЛЕЦЬ ДЭФІЦЫТ РАБОЧАЙ СІЛЫ У 80-х ГАДАХ

Няма краіны без тых або іншых гаспадарчых цяжкасцей, але наўрад ці яшчэ дзенебудзь яны настолькі сур'ёзныя, як у СССР, з-за перажытых ім войнаў. Толькі ў 1941—1945 гадах, адбіваю-

чы фашысцкую агрэсію, ён страціў звыш 20 мільёнаў чалавек забітымі (больш 10 працэнтаў насельніцтва) і амаль 30 працэнтаў нацыянальнага багацця. Вынікі цяжкіх страт адчувальныя да сённяшняга дня.

Былой сваёй колькасці савецкі народ дасягнуў у 1956 годзе. Але гэта ў цэлым па краіне. А на Украіне — у 1958, у Літве — у 1964, у Беларусі — у 1970... У іншых еўрапейскіх абласцях РСФСР не дасягнуў і сёння. І даўно ўжо няпроста забяспечваць рабочай сілай шматлікія будоўлі, асабліва ў малалюдных раёнах інтэнсіўнага асваення, скажам, у Сібіры, тэмпы развіцця якой вышэй за сярэднія па СССР (на яе прыпадае 75 працэнтаў мінеральных багаццяў, 50 працэнтаў драўніны, 50 працэнтаў гідрарэсурсаў, але толькі 9 працэнтаў жыхароў на 45 працэнтах тэрыторыі краіны).

А прырост працаздольнага насельніцтва падае: ён склаўся ўсяго 4 працэнты за 1981—1990 гады супраць 18 працэнтаў за 1971—1980. Скажуцца аддаленыя вынікі навазванай краіне вайны: спад нараджальнасці ў 1941—1945 гадах. Ён паўтарыўся, калі народжаныя ў той час выраслі, сталі ўступаць у

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

магазіна «Электратавары» былі прыемна здзіўлены, наведваючы яго пасля рэканструкцыі. Свабодны доступ да тавараў, арыгінальная планіроўка залы, сучасны інтэр'ер... Сёлета ў Слоніме пераабсталяваны многія гандлёвыя прадпрыемствы. Рэканструяваны магазін «Дзіцячае адзенне» і гаспадаром «Салют», завяршаюцца работы ў магазіне «Прамавары», узводзіцца яшчэ адзін прадуктовы магазін на вуліцы Чырваназорнай.

БУДЗЕ НОВЫ ЗАВОД

Зацверджаны тэхнічны праект на будаўніцтва завода па вытворчасці вырабаў з металічных парашкоў. Ён размесціцца ў Маладзечна. Магутнасць новага прадпрыемства разлічана на выпуск 10 тысяч тон вырабаў. На будаўніцтва вытворчых аб'ектаў завода, а таксама аб'ектаў жыллёвага і культурнага прызначэння выдзелена 49 мільёнаў рублёў.

ВОСЬ ДЫК КАМЕРА!

У адзеле выпрабаванняў упраўлення галоўнага канструктара Мінскага аўтамабільнага завода абсталявана спецыяльная камера, якая дазваляе праводзіць кліматычныя выпрабаванні машын на самім прадпрыемстве. Тым самым адпадае неабходнасць пасылаць іх для гэтай мэты ў розныя раёны краіны.

У камеры можна атрымаць тэмпературу да мінус 70 градусаў па Цэльсію. Тут правяраецца работа розных дэталей і вузлоў, гуматэхнічных і пластыкавых вырабаў, электрапрыбораў. Зараз у новай камеры праходзіць выпрабаванні новага аўтамабілі сямейства МАЗ-6422.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

ПАСЫЛКІ НАКІРОУВАЮЦА У НІКАРАГУА

Мітынг салідарнасці з народамі Лацінскай Амерыкі адбыўся ў Мінскім дзяржаўным педагагічным інстытуце замежных моў. У ім прымалі ўдзел студэнты і іншаземныя грамадзяне, якія займаюцца на падрыхтоўчым аддзяленні інстытута. Падтрымліваючы ініцыятыву рабочых ВАЗа правесці Усесяюзны месячнік салідарнасці з моладдзю Нікарагуа, юнакі і дзяўчаты вырашылі сабраць школьныя прылады для адпраўкі ў Нікарагуа. Будучы пасланы ў Манагуа на адрас Дома настаўніка, які там будзеца, таксама цацкі і кнігі на іспанскай мове.

РАДУЕ РАДУНЬ

Вялікія змены адбыліся за апошнія пяць гадоў у гарадскім пасёлку Радунь Воранаўскага раёна. Тут пабудавана шэсць аб'ектаў вытворчага прызначэння на суму адзін мільён 200 тысяч рублёў. 56 сямей рабочых і служачых атрымалі добраўпарадкаваныя кватэры, будуюцца яшчэ два жылыя дамы. Шмат кватэр газіфікавана. Хутка пачне працаваць новы дзіцячы камбінат.

ГАЮЧАЯ ВАДА

Мінеральная вада з цёху разліву калгаса «Рассвет» імя К. Арлоўскага Кіраўскага раёна пачала паступаць у гандлёвую сетку рэспублікі. Яе даюць падземныя крыніцы, адкрытыя каля калгаснага санаторыя. Па заключэнні спецыялістаў, вада прыгодна для лячэння страўнікава-кішчечных захворванняў. Названа яна «Рассветаўскай».

сельскія навіны

ГАРАДКІ МЕЛІЯРАТАРАЎ

Маладыя механітары і спецыялісты, што прыбылі на работу ў Слуцкае будаўніча-монтажнае ўпраўленне меліярацыі, адразу ж атрымалі добраўпарадкаванае жыллё. У пасёлку, што каля Грэска, — шматкватэрныя будынкі і катэджы з усімі выгодамі. Тут жыве ўжо каля трыста сямей. Адкрыты Дом культуры, гандлёвы цэнтр, дзіцячы сад, школа.

Для работнікаў упраўлення, якое абслугоўвае некалькі раёнаў Мінскай вобласці, створаны добрыя ўмовы для працы і ад-

пачынку, пабудаваны інтэрнаты і сталовыя, абсталяваны чырвоныя куткі, у якіх ёсць тэлевізары, музычныя інструменты, настольныя гульні. Ад пасёлка да месца работы ходзяць камфартабельныя аўтобусы. Усё гэта садзейнічае прытоку моладзі, замацаванню кадраў, а ў агульным выніку — працоўным поспехам калектыву. За апошнія гады тут адроджана звыш дзесяці тысяч гектараў забалочаных зямель, пабудаваны буйныя вадасховішчы.

У Беларусі праяўляецца вялікі клопат аб меліяратарах, якія часта працуюць у аддаленых, малаабжитых месцах. Толькі з пачатку пяцігодкі яны атрымалі тры чвэрці мільёна квадратных метраў жылля, сотні інтэрнатаў, клубаў, сталовых.

МУЗЕЙ А. ПУШКІНА

Не так даўно група сельскіх працаўнікоў Маладзечанскага раёна зрабіла паездку па пушкінскіх мясцінах, наведвала запаведнік на Пскоўшчыне. У Доме-музеі А. Пушкіна ў Міхайлаўскім маладзечанцаў сустрэла выстаўка «Купалава песня», якая знаёміць з творамі нашага народнага песняра, яго перакладамі Пушкіна, з работамі майстроў беларускага ткацтва.

Маладзечанскія экскурсанты пакінулі ў музеі свой «музычны аўтограф»: выкладчык Г. Целяшніў сыграў на скрыпцы мелодыі беларускіх кампазітараў, навеяныя Купалавым словам.

Сёлета саўгас «Волма» абавязваюцца паставіць Мінску чатыры з палавінай тысячы тон капусты, тысячу дзвесце пяцьдзесят тон буракоў, дзевяцьсот семдзесят — морквы, тысячу тон бульбы. Для аператыўнасці і лепшага захавання гародніны на цэнтральнай сядзібе саўгаса размесціцца прыёмна-здадатычны пункт аптэка-рознічнага плодова-гародніннага камбіната Маскоўскага раёна Мінска. Адсюль што-

дзень адпраўляецца ў беларускую сталіцу каля ста тон гародніны. Убіраць ураджай хлеба-робам саўгаса дапамагаюць рабочыя завода імя Арджанікідзе і навучэнцы прафесійна-тэхнічных вучылішчаў Мінска. НА ЗДЫМКАХ: моркву сартуюць дзяўчаты з прафесійна-тэхнічнага вучылішча № 47; ідзе ўборка бульбы.

Фота А. БАСАВА.

шлюб: іх дзеці нештаматкія, які і само гэта пакаленне. Імяна так атрымалася ў 1961—1969 гадах. Таму праз 18—20 гадоў і прыкметна меншае папаўненне народнай гаспадаркі моладзю ў 1981—1990 гадах. Як жа кампенсавач гэты спад?

Задачы ясныя: усямерна павышаць прадукцыйнасць працы, эфектыўнасць вытворчасці паліпашэннем арганізацыі, планавання, кіравання, комплекснай механізацыі, аўтаматызацыі. Рабочая пераарыентацыя народнай гаспадаркі на інтэнсіфікацыю ўжо прынесла свае вынікі. Уздым прадукцыйнасці працы робіць ўсё большы ўклад у прырост нацыянальнага даходу СССР: 66 працэнтаў у сёмай пяцігодцы, амаль 80 працэнтаў у восьмай і дзев'ятай, 85—90 працэнтаў у дзесятай (1976—1980). Зводзіцца да мінімуму будаўніцтва новых прадпрыемстваў, гэта значыць стварэнне новых рабочых месцаў. Інвэстыцыі пераарыентаваны так, каб фінансаваць у першую чаргу рэканструкцыю, мадэрнізацыю дзеючых прадпрыемстваў, стымуляваць машынізацыю ручных аперацый і выслабаненне кадраў.

НА ШЛЯХУ ДА РЭЗКАГА ПАСКАРЭННЯ ЭКАНАМІЧНАГА РОСТУ У 90-х ГАДАХ

У СССР вакантныя прыкладна два мільёны рабочых месцаў. Адносна нямнога (менш за 2 працэнты), каб пераацэньваць вастрыню праблемы і драматызаваць сітуацыю на манер саветолагаў,

якія перабольшваюць яе ўскладненне ў 80-х гадах. Рэзервы разнастайныя і вялікія, піша ў кнізе «Працоўныя рэсурсы СССР» прафесар Леанід Косцін, першы намеснік старшыні Дзяржкампрацы СССР. Будучы нагаспадарску беражліва выкарыстаны ўсе магчымыя грамадства, наваг экстенсіўнага характару. Паспяхова пераацэньваецца, напрыклад, працазбытчанасць вёсак у Сярэдняй Азіі, Закаўказзі, Малдавіі, сезоннасць работ у вёсцы (стварэннем аграпрамысловых комплексаў, дзеючых круглы год), зніжэння цяжучасці кадраў і да т. п.

Нельга забываць і аб усё больш адчувальнай аддачы «інвэстыцый у розумы». Гэты важны фактар эканамічнага росту ігнаруюць або недацэньваюць аракулы нібыта неабходна для СССР «крызіснай сітуацыі» ў 80-х гадах. Расходы на адукацыю, павышэнне кваліфікацыі, пераабучэнне, авалоданне новымі прафесіямі і іншымі сацыяльна-культурнымі патрэбамі памножыліся за апошнія 40 гадоў у дзесяткі разоў і перавысілі 34 працэнты ўсіх асцягаваных на дзяржбюджэту СССР. Але кожны рубель затрат на гэтыя мэты ў СССР прыносіць амаль 4 рублі.

Сярэдняя адукацыя (10 класаў) стала абавязковай для моладзі яшчэ ў 70-х гадах. Яе маюць ужо 71 працэнт усіх работнікаў супраць 11 працэнтаў у 1939 годзе. Вышэйшую (поўную або няпоўную) — 10 працэнтаў супраць 1,3 працэнта. Вырасла і творчая актыўнасць

мас. Заявак на вынаходніцтва, рацыяналізатарскіх прапаноў паступае за год амаль што ў дзесяці разоў больш, чым 40 гадоў назад, прынятым да ўкаранення — у 20 разоў больш (звыш 4 мільёнаў у год), а сумарны эфект ад ўкаранення — у 63 разы вышэй (6 мільярдаў рублёў у разліку на год). Адукаванасць — важнейшая якасная характарыстыка працоўных рэсурсаў — працягвае хутка расці, што таксама дапаможа пакрыць спад іх прытоку ў 80-х гадах.

Спад гэты не вечны. Ён закончыцца ў пачатку 90-х гадоў. Бо нараджальнасць зноў пайшла ў гару з 1970 года. І праз дзве пяцігодкі занятае насельніцтва будзе папаяўняцца моладдзю ў павялічаным размеры. У гэты перыяд краіна ўступіць з якасна іншымі магчымасцямі. Уяўленне аб іх дае такі падлік: аўтаматызацыя на вышэйшым сваім узроўні дазволіць прамысловасці СССР узяць прадукцыйнасць працы ў 20—30 разоў. Намнога ўзрасце падукцыйнасць сельскай гаспадаркі, эфектыўнасць усіх галін.

І ўжо сёння вядомыя савецкія спецыялісты, аўтары кнігі «Наша будучае вачыма дэмографі» (Масква, 1979), абмяркоўваюць перспектыву рэзка паскорыць эканамічны рост СССР у 90-я гады. З другога боку, можна значна скараціць рабочы час. Гэта зусім рэальна. У 1976—1990 гады краіна будзе мець прыкладна ўдвая больш матэрыяльных і фінансавых рэсурсаў, чым у палярэднім пяцінацігоддзі.

ФУНДАМЕНТ АПТЫМІЗМУ: ДАУНІ ВОПЫТ БЯСКРЫЗІСНАГА РАЗВІЦЦЯ

Раней цяжкасці былі больш сур'ёзныя і тым не менш паспяхова пераацэньваліся насуперак нявер'ю ў жыццёвыя сілы сацыялізму. «Утапічным пачынаннем» назвала нямецкая «Электрышэ цайтунг» першы ў свеце адзіны для ўсёй народнай гаспадаркі перспектывны план развіцця, распрацаваны Дзяржаўнай камісіяй па электрыфікацыі Расіі (ГОЭЛПРО) у 1920 годзе. Разлічаны на 10—15 гадоў, ён быў выкананы датэрмінова насуперак усім цяжкасцям: разбурэнню пасля першай сусветнай і грамадзянскай войнаў, недахопу неабходных прамтавараў, масавай неписьменнасці, беспрацоўя, інфляцыі, голаду, холаду... Уражанне «найвялікшага і непапраўнага краху» вынес з краіны ў 1920 годзе аўтар кнігі «Расія ў імгле» Герберт Уэлс.

«Адным з найвялікшых блефаў» палічыла англійская «Файнэншл таймс» (6 верасня 1929 года) першы пяцігадовы план СССР, што намячаў фарсіраваць ператварэнне некалі адсталай аграрнай краіны ў перадавую індустрыяльную. Ён быў паспяхова выкананы за 1928—1932 гады. У выніку другой пяцігодкі (1933—1937) СССР стаў прамысловым гігантам № 2. Выраслі ўсе задачы трэцяй пяцігодкі перашкодзіла агрэсія нацыстаў. Звыш 1 700 гарадоў і пасёлкаў, 70 тысяч вёсак СССР ператва-

рыла ў руіны вайна 1941—1945 гадоў. На Захадзе думалі: на адраджэнне спатрэбіцца дзесяцігоддзі. А спатрэбіліся гады. Вядома, не ўсе раны можна залячыць так хутка. Не дзіўна, калі да сённяшняга дня адчувальныя тры або іншыя эканамічныя цяжкасці. Здзівіць хутчэй іншае: патраціўшы на войны і аднаўленне амаль 20 з 62 гадоў, Краіна Саветаў тым не менш упэўнена вырашала і вырашае праблемы свайго развіцця насуперак усім нягодам.

Успомнім 70-я гады. Яны не былі для СССР «дзесяцігоддзем узрушэнняў». План на 1971—1975 гады быў у асноўным выкананы, хоць 4 з 5 гадоў аказаліся неўраджайнымі. Як і ў першую пяцігодку, супадаючы з крызісам 30-х гадоў, паўтарыўся рэзкі кантраст: упэўнены рост на фоне глыбокага спаду на Захадзе.

«Усё мінулае дзесяцігоддзе працягваецца ўстойлівым рост эканамічнага і навукова-тэхнічнага патэнцыялу нашай Радзімы, магчымасцей прамысловасці і сельскай гаспадаркі. — заявіў Л. І. Брэжнеў у сёлетняй прамове перад выбаршчыкамі. — Гэта дазволіла істотна павысіць жыццёвы ўзровень народа, што было і застаецца галоўнай мэтай усёй нашай гаспадарчай дзейнасці... І сёння, на парозе 80-х гадоў, калі разгортваецца падрыхтоўка да XXVI з'езда партыі, у нас ёсць усе падставы спакойна і ўпэўнена глядзець у будучае».

Леў БАБРОЎ, аглядальнік АДН.

У Мінску, у мікрараёне Паўднёвы Запад, нядаўна адкрыўся дзіцячы сад № 397. Яго наведваюць у асноўным дзеці рабочых вытворчага аб'яднання «Прамень». НА ЗДЫМКУ: няма калі сумаваць малым — столькі цацак у садзіку!

Фота Д. ЛУПАЧА.

Што? * Як? * Чаму?

Гэтым летам, калі ў Мінску праходзілі спаборніцтвы XXII Алімпіяды, калі ў нашай сталіцы жыло нямала спартсменаў і гасцей з-за мяжы, у лік алімпійскіх аб'ектаў была ўключана і

НАТАРЫЯЛЬНАЯ КАНТОРА

Вядома, не ўсім іншаземцам спатрэбілася такая ўстанова, але некаторыя з іх звярталіся да савецкіх натарыусаў. Шэсць гадоў назад у рэспубліцы прыняты закон «Аб дзяржаўным натарыяце». У яго ўключаны спецыяльны раздзел, які ўстанаўлівае, як савецкі натарыят прымяняецца да замежных грамадзян і асоб без грамадзянства, як у нас пры афармленні натарыяльных зделака захоўваецца заканадаўства іншых дзяржаў. Такім чынам, паслугі савецкага натарыята ў поўнай меры даступныя не толькі савецкім грамадзянам.

Дарчы, нашы натарыяльныя канторы былі адкрыты для гасцей з-за мяжы не толькі на перыяд Алімпіяды-80. У Мінску і іншых гарадах Беларусі вучацца замежныя студэнты, працуюць замежныя спецыялісты, да нас прыязджаюць турысты, наведваюць Бацькаўшчыну суайчыннікі — некаму з іх так ці інакш даводзіцца мець справу з натарыусам.

Падкрэслім: натарыус у СССР — не прыватная асоба, а служачы дзяржаўнай установы. Як правіла, гэта вопытныя юрысты, якія маюць вышэйшую адукацыю. Пры ажыццяўленні натарыяльных дзеянняў яны падпарадкоўваюцца толькі закону, а іх рашэнні могуць быць абскарджаны толькі ў судовым парадку.

З якімі пытаннямі часцей за ўсё звяртаюцца ў натарыят савецкія грамадзяне? Як сведчыць практыка Першай мінскай дзяржаўнай натарыяльнай канторы, перш за ўсё людзі прыходзяць сюды, каб засведчыць копіі розных документаў: аб адукацыі, нараджэнні, шлюбе, смерці, узнагароджанні ордэнамі і медалямі СССР, розных даведак і г. д. Аднак у апошні час, у сувязі з ростам дабрабыту савецкіх людзей, павялічваецца колькасць такіх актаў, як выдача пасведчанняў аб праве на спадчыну і праве на ўласнасць. У такіх документах фігуруюць аўтамашыны, грашовыя ўклады ў ашчадныя касы, асабістыя домаўладанні, пай у жыллёва-будаўнічы кааператыву, страхавая аплата, аўтарскі ганарар, аўтарскае права... Натарыяльныя канторы прымаюць меры па ахове спадчыннай маёмасці. Робяць гэта па заяве грамадзян, мясцовых органаў улады, а таксама па сваёй уласнай ініцыятыве з мэтай — у дэкладнасці захаваць савецкае заканадаўства аб спадчыннасці.

Часта савецкія грамадзяне дораць адзін аднаму дарагія рэчы: музычныя інструменты, мэблевая гарнітура, сродкі транспарту або грошы. Па жаданню дарыцеля такі акт можа быць таксама аформлены ў натарыяльнай установе.

Закон прадугледжвае строгае захаванне тайны натарыяльных дзеянняў, прычым не толькі зместу документаў, але і самога звароту ў натарыяльную кантору.

А што, калі наш суайчыннік прыедзе на пастаяннае жыхарства на Радзіму, але документы (напрыклад, аб шлюбе, адукацыі, працоўным стажы) у яго будуць на іншаземнай мове? І ў гэтым выпадку дапаможа натарыяльная кантора. Яна засведчыць правільнасць перакладу з адной мовы на іншую (пры ўмове легалізацыі документа ўладамі той краіны, дзе чалавек жыў раней).

За натарыяльныя дзеянні ў нас бярэцца дзяржаўная пошліна. Але яна значна ніжэй, чым у капіталістычных краінах. Усяго 50 калеек (75-80 цэнтаў ЗША) трэба плаціць, напрыклад, за прыняцце мер да аховы спадчыннай маёмасці, прычым незалежна ад яго кошту. А вось пры афармленні спадчыннай правоў пошліна ўзрастае прапарцыянальна кошту атрымліваемай спадчыны, але не можа перавышаць 10 працэнтаў. Падатку на спадчыну ў нашай краіне зусім няма.

Такім чынам, натарыяльная дзейнасць у СССР накіравана на ахову правоў як савецкіх, так і замежных грамадзян і служыць справе няўхільнага захавання савецкага заканадаўства.

ПРАЎДА АБ «СВАБОДНЫМ ГРАМАДСТВЕ»

ЯК ФАБРЫКУЮЦА ПАКЛЁПЫ І ПРАВАКАЦЫ

Наша знаёмства адбылося на адным з караблёў Балтыйскага флоту, дзе мы з Міхайлам Новікам праходзілі тэрміновую службу. У вольныя ад вахты гадзіны часта ўспаміналі свой родны край. Міша раскаваў мне пра чароўнае Палессе, дзе ён нарадзіўся і вырас, а я — аб малай майму сэрцу Гродзеншчыне. І з цягам часу нашы адносіны становіліся ўсё больш сяброўскімі. А калі мы дэмабілізоўваліся, абмяняліся адрасамі і час ад часу пісалі адзін аднаму пісьмы, паведамлялі аб сваім жыцці-быцці. А крыху пазней зноў сустрэліся, калі вучыліся ў Ленінградзе. Міша — у мараходным вучылішчы, а я — ва ўніверсітэце.

Пасля заканчэння вучобы мой флоткі сябра Міша Новік стаў баразніц марскія і акіянікі прасторы, а мяне накіравалі ў старажытны рускі горад Ноўгарад, дзе, як кажуць марані, я «вінуў якар». І вось зусім нядаўна замест пісьма атрымаў ад сябра тэлеграму. Ён паведамляў, што яго судна хутка будзе ў Ленінградзе. Я запрасіў яго ў госці — ад Ленінграда да Ноўгарада ўсяго 200 кіламетраў.

Шмат аб чым мы перагаварылі за час сустрэчы. Вядома, мяне цікавіла, як жывуць людзі за мяжой. Міша пабываў у многіх портах капіталістычных краін.

Запомніўся мне расказ сябра пра нядаўні заход судна ў бельгійскі порт Гент, дзе маракам давялося пазнаёміцца з членамі Саюза савецкіх грамадзян у Бельгіі. Сярод іх былі і нашы суайчыннікі — беларусы, галоўным чынам жанчыны, якіх у гады Вялікай Айчыннай вайны гітлераўцы вывезлі на фашысцкую катаргу. Некаторыя з іх наведвалі савецкі цеплаход, расказвалі экіпажу пра сваё жыццё, прасілі расказаць пра Радзіму.

Напярэдадні адыходу судна з бельгійскага порта група савецкіх маракоў, у тым ліку і я, былі гасцямі рабочых мясцовай трыкатаж-

най фабрыкі, на якой працуюць і нашы землякі, — раскаваў Міхайл Новік. — Нас частавалі, прымалі вельмі цёпла, распытвалі пра жыццё ў Савецкай краіне, пра поспехі народнай адукацыі, клопат дзяржавы аб дабрабыце людзей.

Уважліва слухалі нас бельгійцы і русія і з горыччу зазначалі, што занадта часта даводзіцца ім чуць выдумкі аб СССР і савецкім народзе, якія распаўсюджаюцца буржуазнай прапагандай. Муж нашай зямлячкі Зоі Тышкевіч Оскар Вайле пацвердзіў, што інфармацыя аб Савецкім Саюзе за мяжой часта бывае скіраванай аднабока, і раскаваў, што два гады назад ён з жонкай і сынам адпачываў у беларускім горадзе Стоўбцы, на радзіме Зоі Барысаўны. Калі потым у Генце настаўніца на ўроку географіі стала гаварыць пра Расію, што людзі там жывуць, як жабракі, галадаюць і ваража адносіцца да іншаземцаў, сын Вайле запярэчыў: «Гэта няпраўда, мадам!» — «Адкуль ты ведаеш, што няпраўда?» — спытала настаўніца.

Хлопчык адказаў, што ён з бацькамі нядаўна вярнуўся з Савецкага Саюза, дзе амаль месяц гасціў у бабулі. І там вельмі добра.

— Сына, вядома, не ўхвалялі за яго веды. Гэта не проста выпадак. Гэта — імкненне буржуазнай прапаганды ўсялякімі спосабамі падрываць савецкі лад, прыніжаць яго дасягненні ў развіцці эканомікі, культуры, — сказаў рабочы чалавек Оскар Вайле.

Паведаміў Міша і пра тое, як у канцы 1979 года ў шведскім порце на іх карабель напрасіліся некалькі мужчыны. Яны казалі, што напярэдадні Новага года жадаюць павіншаваць савецкіх маракоў і падарыць ім сувеніры. І праўда, у ліку падарункаў былі кнігі рускіх класікаў. Але калі капітан перагартаў некаторыя з іх, то высветлілася, што пад вокладкамі былі антысавецкія паскві-

лі. Зразумела, «добразчытлівым» было паказана на дэверы, і яны пакінулі судна разам са сваімі «падарункамі».

— Аднойчы, — успамінаў мой сябра, — пры ранішнім абходзе памяшканняў судна ў дацкім порце Невед старшы памочнік капітана знайшоў на галоўнай палубе два акуратна загорнутыя пакеты. На іх па-руску было выведзена: «Маракам ад Іаанны». У пакетах аказаліся выдзеленыя ў Нью-Йорку лістоўкі са зместам, зусім далёкім ад святасці. Разлічваючы на прастачкоў, «святая Іаанна» распісвала жыццё ў так званым «вольным свеце» і чарніла Савецкі Саюз. Тых, хто прачытае лістоўкі, яна прачыла пазнаёміць з іх зместам таварышаў...

Географічныя карты ў ФРГ, у тым ліку і карты надвор'я, метэазводкі, даведнікі прадстаўнікі мясцовых улад выдаюць на савецкія судны ў якасці афіцыйных дакументаў. Аднак гарады Усходняй Прусіі і польскага ўзбярэжжа ўсё яшчэ носяць на іх даваенныя назвы, хоць ужо больш як трыццаць пяць гадоў яны перайменаваны. Значыць, такія «памылкі» робіцца наўмысна.

У некаторых заходніх портах для экіпажаў вядуцца спецыяльныя радыё- і тэлеперадачы, у якіх расхвальваецца жыццё ў буржуазных краінах. Робіцца гэта з мэтай пахіснуць маральныя ўстоі нашых людзей, падарваць іх любоў да Савецкай Радзімы. Не апошніце месца ў арсенале ідэалагічных дыверсій займаюць спробы распаўсюдзіць сярод маракоў гандлёвага флоту літаратуру на рускай мове, аб «райскім жыцці» за мяжой. Гэтыя кніжкі з паклёпамі на нашу краіну выдаюцца мільённымі тыражамі ў ЗША, Англіі, ФРГ, Швецыі і іншых заходніх дзяржавах.

З горыччу слухаў я свайго сябра. Мне здавалася, быццам я сам з гэтым сустрэўся, усё гэта ўбачыў сам.

Сямён ЖАМОЙДА.
Ноўгарад.

НА СВЯТА Ў БЕЛЬГІЮ

Два тыдні на сценах Бельгіі будзе гукаць музыка савецкіх кампазітараў, рытмы танцаў народаў СССР, у выставачных залах разгорнуцца маляўнічыя экспазіцыі. Гэтыя і іншыя мерапрыемствы ўваходзяць у праграму Дзён Савецкага Саюза ў Бельгіі. Нашу краіну будзе прадстаўляць на іх Беларуская ССР.

Па запрашэнню асацыяцыі «Бельгія — СССР» і муніцыпалітэта горада Юі, дзе 26 кастрычніка адбылося адкрыццё Дзён, туды выехала дэлегацыя Беларускага таварыства дружбы і культурнай

связі з зарубезнымі краінамі на чале з членам-карэспандэнтам Акадэміі навук БССР, дырэктарам Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР доктарам гістарычных навук С. Марцалевым.

Удзельнікі Дзён азнаёмяць жыхароў Бельгіі з жыццём і стваральнай працай савецкага народа, дасягненнямі ў ажыццяўленні рашэнняў XXV з'езда КПСС, падрыхтоўкай да XXVI з'езда партыі. Гэтым тэмам прысвечаны і буйнафарматныя фотавыстаўкі аб Беларусі і яе сталіцы — горадзе Мінску.

Выстаўкі беларускай графікі, кніг, дзіцячага малюнка, вырабаў прыкладнага мастацтва раскажуць аб росквіце культуры нашага народа.

У Бельгію выязджае фальклорна-харэаграфічны ансамбль «Харошкі». Ён выступіць у Бруселі, Юі, Шарлеруа, Аселце і іншых гарадах краіны.

Дні Савецкага Саюза ў Бельгіі паслужаць высакароднай справе ўмацавання дружбы паміж народамі нашых краін, культурных сувязей паміж беларускай і бельгійскай грамадскасцю.

ГОСЦЬ З ПАЛЕСЦІНЫ

У Мінску знаходзіцца кіраўнік пастаяннага прадстаўніцтва Арганізацыі вызвалення Палесціны ў Савецкім Саюзе, намеснік прэзідэнта Таварыства палесціна-савецкай дружбы Мухамед Аш-Шаер з жонкай.

Адбылася цёплая сяброўская гутарка М. Аш-Шаера з намеснікам Старшыні Савета Міністраў БССР І. Глазковым, на якой прысутнічаў старшыня прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубезнымі краінамі Л. Сарвіра.

Госць наведваў Мінскі трактарны завод, аглядзеў цэхі,

гутарыў з кіраўнікамі і спецыялістамі прадпрыемства.

Кіраўнік прадстаўніцтва АВП у СССР сустрэўся з кіраўнікамі і актывістамі Беларускага таварыства дружбы, якія раскавалі аб культурных сувязях з палесцінскай грамадскасцю, мужнай барацьбе беларускага народа супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў. Герачына барацьба савецкіх людзей супраць ворага ў гады вайны вядома ўсяму свету, сказаў у гутарцы госць. Многія кнігі савецкіх аўтараў перакладзены на арабскую мову.

М. Аш-Шаер падкрэсліў

важнае значэнне салідарнасці Савецкага Саюза з арабскім народам Палесціны, які мужна адстойвае права на самавызначэнне і стварэнне свайго незалежнай дзяржавы, вядзе цяжкую барацьбу супраць ізраільскіх акупантаў, здрадніцкай палітыкі Садата.

М. Аш-Шаер азнаёміўся з экспазіцыяй Дома-музея і з'езда РСДРП, Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, зрабіў паездку на мемарыяльны комплекс «Хатынь», дзе ўсклаў кветкі да Вечнага агню, а таксама на Курган Славы.

РАК В ПРИНЦИПЕ ИЗЛЕЧИМ

НАСТУПЛЕНИЕ НА... БОЛЕЗНЬ ВЕКА

Корреспондент Агентства печати Новости Михаил ШПАГИН беседует с президентом Академии медицинских наук СССР, генеральным директором Онкологического научного центра, Героем Социалистического Труда Николаем БЛОХИНЫМ.

— Страх перед злокачественными опухолями настолько распространен, что зачастую люди боятся обратиться к онкологу, остерегаясь подсознательного диагноза — «рак», почти как смертного приговора...

— К сожалению, это так. И страх перед онкологией опасен уже сам по себе. Он угрожает иной раз не меньше рака здоровью, а подчас и самой жизни людей. Мы иногда сталкиваемся даже со случаями, когда больные, поддавшись безотчетному ужасу перед заболеванием, кончают жизнь самоубийством. Есть и другой аспект этой проблемы. Вполне здоровые люди, подверженные канцерофобии, в панике ищут спасения подраяд у многих специалистов, и зачастую врачам не удается разубедить их. Порою приходится считаться с «диагнозом», поставленным самим пациентом, и назначать ему препараты в виде безобидных пилюль, разумеется, зашифрованных научным названием. Пройдя подобный «курс лечения», пациент, бывало, исцелялся «от рака».

— Несмотря на значительно большую распространенность сердечно-сосудистых заболеваний, их опасаются гораздо менее. В чем причина?

— Действительно, в экономически развитых странах вследствие сердечно-сосудистых заболеваний гибнет втрое больше людей, нежели от примерно ста видов злокачественных опухолей. Но когда «подводит» сердце, — это, как правило, относят к некоему неизбежному фактору, чуть ли не к естественному износу организма. Рак же представляется катастрофой непредсказуемой, что-то вроде автомобильной и в той же мере — трагической. Далее. Распространено мнение, что это заболевание фатально. Поскольку совсем еще недавно это вполне соответствовало действительности, сознание множества людей цепко удерживает его в памяти. Как видите, человечеству необходима объективная информация о действительном положении вещей на фронте борьбы с раком.

— Что ж, обратимся к ним!

— Начнем с того, что рак в основном болезнь пожилых. Если обратиться к развивающимся странам, жители которых в большинстве своем погибают от различных инфекций, не дожив и до 30 лет, станет ясно, почему там столь низок процент смертности от злокачественных опухолей.

Сегодня мы уже точно знаем, что риску заболеть раком в возрасте 70 лет мужчина подвержен примерно в 100, а женщина в 70 раз больше, нежели и тот и другой до 30 лет.

— Следовательно, чем дольше человеческая жизнь...

— Именно. Увеличение числа заболеваний злокачественными опухолями самым непосредственным образом связано с демографическими процессами. В СССР в настоящее время 47 миллионов пенсионеров. Большинство из них — пожилые и старые люди. В царской же России огромное количество детей умирало в раннем возрасте. Значительная часть молодежи погибала от туберкулеза. Людей любого возраста косили холера и другие инфекционные заболевания. Таким образом, большинство наших соотечественников не доживало до преклонных лет, когда, собственно, и возникает наибольшая опасность появления болезни. Эта опасность возрастает во всех экономически развитых странах. В особенности прогрессируют отдельные виды злокачественных опухолей. Но мы с полной уверенностью можем констатировать — в Советском Союзе благодаря успехам медицины рост смертности от рака остановлен. За последние 15 лет ее уровень у мужчин не меняется, а у женщин даже наметилась тенденция к снижению. Итак, лозунг Всемирной организации здравоохранения — «рак в принципе излечим, а его раннее вы-

явление спасает жизнь» — вполне обоснован и подтверждается советской практикой.

— Какие виды злокачественных опухолей находят наибольшее распространение в мире?

— Снизилось число заболеваний раком желудка и шейки матки. Увеличилось — молочной железы у женщин и легкого — в большей степени у мужчин. В чем, очевидно, печальную роль играет курение.

— Действительно ли 96 из 100 больных раком легкого курящие?

— Цифра эта колеблется в разных странах по-разному. Но незначительно. Самое печальное здесь то, что опухоли поражают легкие и некурящих, вынужденных дышать в табачном дыму. Как это ни парадоксально, бесцеремонно раскуриваемая в вашем присутствии сигарета значительно более опасный источник заболевания, нежели бурно развивающиеся промышленность и транспорт.

Касаясь проблем злокачественных опухолей молочной железы, заметим, что народы, обычаи и традиции которых отвергают искусственное прерывание беременности и, напротив, предусматривают ранние роды, длительное кормление детей грудью, значительно меньше подвержены этому заболеванию. Природа как бы мстит за вмешательство в святая святых — естество женщины, матери, за нарушение нормальной женской физиологии. Злокачественные опухоли молочной железы особенно распространены в США и Западной Европе.

— Для Советского Союза это не характерно?

— У нас чаще встречается рак желудка. Причем опять же на юге страны, скажем, в Грузии, Молдавии, в отличие от России, Белоруссии, Прибалтики он распространен гораздо меньше. И в этом сказываются национальные, народные традиции, уклад жизни, зависящие отнюдь не только от достатка и выбора продуктов (хотя, бесспорно, злокачественные опухоли желудка отступают и вследствие повышения благосостояния народа). Однако нельзя отрицать, что употребление южанами в пищу почти круглый год свежих овощей, зелени и фруктов полезнее привычных для северян горячих щей с обилием хлеба. Равно как и натуральные соки, легкое виноградное вино предпочтительнее водки и других крепких напитков.

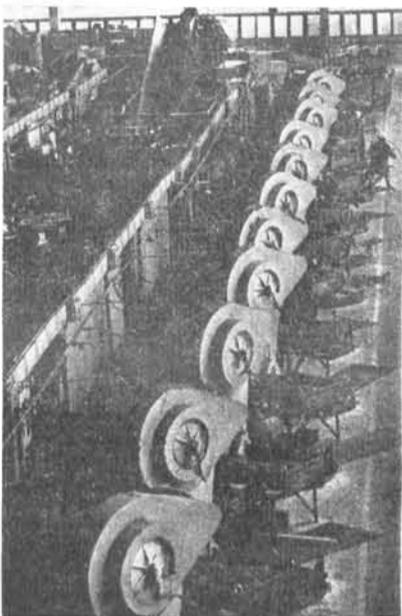
— Значит, рост благосостояния и здесь играет свою роль?

— Безусловно. Очень может быть, что наибольшая распространенность в нашей стране ныне рака желудка как раз и является прямым следствием скудных послевоенных и даже военных лет жизни советского народа. Ведь начало влияния на живой организм фактора, вызывающего рак, и появление самой болезни разделяют годы. У подопытных животных этот срок зависит от средней продолжительности жизни. У мышки он два года — опухоль возникает через два месяца после того, как мы начинаем искусственно вызывать ее. У собаки этот процесс занимает уже годы. Для обезьян понадобится 7—10 лет. В Англии XVIII века юные трубочисты заболевали раком кожи спустя 15—20 лет после расставания с этой профессией.

— Рак все чаще называют болезнью цивилизации. Парадокс!

— Именно в XX веке с увеличением средней продолжительности жизни он получил широкое распространение и в свою очередь становится грозной преградой для ее дальнейшего продления. Таким образом, уже само появление этой проблемы — своеобразное следствие завоеваний цивилизации в борьбе за здоровье человечества. Но если говорить, скажем, о том, что развитие химии влечет за собой появление новых веществ, которые могут оказаться канцерогенными, то ведь и огонь, без которого мы не можем жить, достаточно опасен при неумелом с ним обращении. Разумно ли, преувеличивать «опасности» цивилизации, забывая о том, что именно благодаря ей люди стали жить лучше и дольше?

[Окончание будет.]

У жыцці калектыву Барысаўскага завода аўтаматнага электраабсталявання бягучая пяцігодка пакінула прыкметны след. Аб'ём выпуску прадукцыі ўзрос амаль у паўтара раза. Дасягнута гэта, галоўным чынам, за кошт росту прадукцыйнасці працы. За мінуўшыя пасля XXV з'езда КПСС гады на прадпрыемстве ўкаранёна 19 механізаваных, паточных і аўтаматызаваных ліній, звыш 150 аўтаматаў і паўаўтаматаў. Навукова-тэхнічныя новаўвядзенні далі эканамічны эффект звыш пяці мільёнаў рублёў. Многае зроблена ў гэтым пяцігоддзі і ў плане сацыяльнага развіцця. На сродкі прадпрыемства пабудаваны лячэбны і спальны карпусы санаторыя-прафілакторыя, дзе штогод прапраўляюць здароўе каля тысячы працаўнікоў. Каля 160 сямей

завадчан атрымалі добраўпарадкаваныя кватэры ў новым доме, пабудаваным на адной з прыгажэйшых вуліц горада. На вечары адпачынку рабочыя збіраюцца ў новай прасторнай зале заводскага клуба. У будучай пяцігодцы магутнасці завода ўзрастуць удвая, будзе пабудаваны вытворчы корпус на 400 тысяч квадратных метраў, а таксама два бытавыя карпусы, сталовая і іншыя аб'екты.

НА ЗДЫМКАХ: лячэбны корпус санаторыя-прафілакторыя; новы прэсавы цэх завода; штампоўшчык Эдуард ЗАХАРАЎ і медсястра Наталля ІКАН у фізіятэрапеўтычным кабінце прафілакторыя; у новай зале выступае заводскі вакальна-інструментальны ансамбль.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

СУПРАЦОЎНІЦТВА СТУДЭНТАЎ

Больш дзесяці гадоў назад Беларускі політэхнічны інстытут падпісаў дагавор аб дружбе, навуковым і культурным супрацоўніцтве з Вышэйшай тэхнічнай школай горада Ільменау ў Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, Варшаўскім і Беластоцкім політэхнічным інстытутамі ў Польскай Народнай Рэспубліцы. У адпаведнасці з ім паміж вышэйшымі навучальнымі ўстановамі праводзяцца сумесныя навуковыя канферэнцыі, даследаванні, вывучаецца перадавы вопыт, аказваецца дапамога ў развіцці навукі і падрыхтоўцы інжынерных кадраў.

Нядаўна прайшла чарговая ўзаемная вытворча-азнаямленчая практыка. У Мінску знаходзіліся польскія і нямецкія студэнты з дружалюбных ВНУ. Будучыя спецыялісты па прыборабудаванню, прамысловому і грамадзянскаму будаўніцтву, энергетыцы, водазабеспячэнню і каналізацыі знаёміліся з лабараторыямі і кафедрамі Беларускага політэхнічнага інстытута, прамысловымі і будаўнічымі прадпрыемствамі, комплекснай забудо-

вай жылых масіваў, практычнымі і навукова-даследчымі інстытутамі нашага горада.

Была падрыхтавана і вялікая культурная праграма. Госці з ГДР і ПНР наведалі Дом-музей І з'езда РСДРП, мемарыяльны комплекс «Хатынь», Курган Славы, музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і мастацкі.

У сваю чаргу беларускія студэнты праходзяць вытворчую практыку за мяжой. Так, будучыя спецыялісты знаёмяцца з сістэмай водазабеспячэння Варшавы, з прадпрыемствамі прамысловага будаўніцтва Беластока. У горадзе Ільменау праходзяць практыку прыбарысты. Тут, у Вышэйшай тэхнічнай школе, яны навывдаюць лабараторыі, практычныя заняткі па тэхнічнай механіцы, тэорыі машын і механізмаў, вымяральных прыбораў, тэхналогіі прыборабудавання, аптычнай вытворчасці і мікраэлектроніцы.

У ПНР і ГДР для студэнтаў з Беларусі таксама арганізавана вялікая культурная праграма.

С. ГУЛЬЯНЦ.

АКЫН ДЖАМБУЛ І ЯГО «ДОЧКІ»

РАЗАМ І Ў ШЧАСЦІ, І Ў ГОРЫ

ЗДАЎНІХ часоў на прасто-рах Казахстана не змаў-каюць струны домбры—нацыянальнага музычнага інструмента. Домбра — верны сябар і спадарожнік акына — народнага песняра, паэта-ім-павізатара. Глыбокапаважаны настаўнік, акын сваімі задушэ-нымі песнямі дапамагае лю-дзям у жыцці. Імёны многіх вы-датных народных песняроў за-хоўвае гісторыя Казахстана. Але ні адзін з іх не параўнаец-ца ў папулярнасці і прызнанні свайго таленту з Джамбулам Джабаевым. Калі ўлада ў на-шай краіне ў кастрычніку 1917 года перайшла ў рукі рабочых і сялян, Джамбулу было за 70 гадоў. Творчасць яго ярка ад-люстравала думы і спадзяван-ні працоўных казахаў, іх цяж-кую долю і барацьбу супраць прыгнятальнікаў. У савецкі час песні, вершы, паэмы Джамбу-ла набылі ўсенародную вядо-масць, выдаюцца на яго роднай казахскай і ў перакладзе на ін-шыя мовы народаў Савецкай дзяржавы. Яны славяць мір-ную, радасную працу казахаў, іх шчасце і светлае будучае ў брацкай сям'і народаў Савец-кага Саюза.

...Сёння ўжо няма ў жывых ні Д. Джабаева, ні яго «дачок». Нядаўна памерла Ларыса Ал-ександроўская. Неўзабаве пасля вайны не стала К. Байсеітавай. Паэт памёр у 1945 годзе, калі ўся краіна ўжо рыхтавалася адзначыць яго стагоддзе. Але ўсе тры стаяць перад маім ўяўным поглядам жывыя і дзейныя.

АБ КАЗАХСТАНЕ Ларыса Ал-ександроўская ў пе-рардавенныя гады мела ўяўленне па песнях і паэмах Джамбула. Неяк у Крамлі, дзе ім уручаліся ордэны, Джамбул і Ал-ександроўская сустрэліся, і Ларыса Пампееўна ўпершыню пачула ад славытага акына лас-кавае, сардэчнае «дачка». Сы-намі і дочкамі ён называў усіх маладых людзей, да якіх адчу-ваў асаблівыя сімпатыю і па-вагу. У той шчаслівы дзень Ал-ександроўская, зразумела, не магла і ўявіць, што парад-ніць яе з гэтым мудрым і доб-рым старым, з яго рэспублікай Вялікай Айчыннай вайны.

У арсенале зброі, якая пры-несла нам Перамогу ў гэтай вайне, былі і натхнёныя радкі Джамбула Джабаева. Ніколі мне не забыць пазычанае пас-ланне Джамбула блакаднаму Ленінграду. Ледзь выйшаўшы з друку, яно трапіла да сэрца кожнага савецкага чалавека. Паэт Мікалай Ціханав, які зна-ходзіўся ў гэты час ў герайч-ным горадзе, успамінаў у ад-ным з нарысаў: «На рагу вулі-цы цёмны драўляны шчыт, і на ім вялікі шэры аркуш тоўстай паперы. Вялізнымі літарамі на-друкаваны радкі, міма якіх нельга прайсці абыхава. Гэтыя радкі — як голас сябра, які ця-бе раптоўна паклікаў, якога ты ніяк не думаў сустраць на зна-ёмай з дзяцінства вуліцы. Я чытаў:

Ленінградцы, дзеці моі!
Ленінградцы, гордость моя!
Мне в струе степного ручья
Виден отблеск невской струи.
...Усе чыталі вершы Джамбу-ла ўважліва, як чытаюць пісь-мо ад роднага чалавека ў цяж-кую, немагчымую мінуту жы-цця...».

БЯРУ з паліцы кніжнай шафы том Джамбула з аўтографам. У памяці ажываюць дні, праведзеныя ў яго гасцінным доме ў аўле Джамбул Джамбульскага раёна Алма-Ацінскай вобласці. З са-мага ранку тут было людна, ажыўлена: ішлі і ішлі да муд-

рага старога, каб душэўна па-гутарыць, яго суседзі, прыно-сілі трохкутнічкі доўгачаканых, чытаных, перачытаных франта-вых пісьмаў. І ён знаходзіў для кожнага чалавека самыя сар-дэчныя, так неабходныя яму словы суцяшэння, веры, на-дзеі. Ну, а калі ён у руках свайго гасця бачыў франтавое пісьмо з самай цяжкай весткай, то ўспамінаў свайго любімага сына Алгада і той нядаўні чорны дзень, калі са Сталінгра-да прыйшла пахавальная на яго...

Сярод маці і жонка франта-вікоў бачыў я тут і беларуску, і ўкраінку, і магдаванку, і рус-кую. У стэпах Казахстана за-вяршыўся іх доўгі, небяспечны і цяжкі шлях эвакуацыі. Тут яны былі прыняты з адкрытым сэрцам.

Са сталіцы Казахстана я пры-вёз Джамбулу зямныя пакло-ны, пажаданні здароўя і новых песень ад яго «дачок». Ён лас-кава ўсміхнуўся і засыпаў мяне пытаннямі: што яны і як, над-чым працуюць, куды ездзілі і збіраюцца паехаць, ці здаровы сын Ларысы і ці добра вучыць-ца?

ПРОЙДУЦЬ дзесяцігоддзі з таго дня. Ларыса Пам-пееўна, успамінаючы са мной у Мінску пра гады, пра-ведзеныя ў Алма-Аце, бераж-ліва дастане грампласцінку-рэ-ліквію. «Хочаце паслухаць?» Яшчэ ё! І вось зачукалі домб-ра Джамбула і яго гартанны рэчытат, пазычана рытмічны і напеўны. А на другім баку грампласцінкі — задорная і лас-кавая «Перапёлка» ў не-паўторным, чаруючым выка-нанні маладой Ал-ександроўскай.

— Ніколі не забуду, — гаво-рыла яна мне, — сардэчны, па-сапраўднаму бацькоўскі адносін да мяне Джамбула.

...Ліпень 1941 года. Ззаду за-стаўся разбураны фашыскай авіяцыяй родны Мінск. Няўжо гэта там, у ахопленым агнём будынку, віхрам узляцела яна па лесвіцы ў бальнічную пала-ту, дзе ляжаў пасля хірургіч-най аперацыі Ігарок, схпіла сына і панеслася з палаючага горада? Не выпускаючы дара-гой ношы з абясціленых рук, кідалася ў прыдарожныя ку-сты, ратуючыся ад самалётаў са свастыкай. Так дабралася яны да Масквы. Поездам на дзесятыя суткі прыбылі ў сталі-цу Казахстана.

Госцю прывезлі з вакзала ў тэатр. Яна адпачывала ў пры-гожым, утульным фае. Яе ак-ружылі казахскія калегі, пра-пануючы Ларысе Пампееўне з сынам сваю гасціннасць і кло-пат.

— А дзе ж тут мая сястра? — спытала Ал-ександроўская. — Даўно я яе не бачыла. Сяст-ра, прашу цябе, адгукніся!

Чарнавокая, сімпатычная ка-зашка з гладка зачасанымі на прабор валасамі энергічна пра-білася скрозь акружэнне да гасці. Ларыса Пампееўна ра-дасна паднялася насустрач Куляш Байсеітавай.

— Добры дзень, сястра Гульбахрам! — назвала яе са-праўдным, не артыстычным імем. — Добры дзень, мілы казахскі салавей!

Ал-ександроўская стала пер-шай беларускай артысткай у казахскім тэатры. За ёй па-цягнуліся ў Алма-Ату з роз-ных месц, куды закінулі іх хвалі эвакуацыі, мінскія спева-кі і музыканты. Ужо к восені 1941 года калектывы Казахска-га і Беларускага тэатраў опе-ры і балета зліліся ў адзін ін-тэрнацыянальны творчы калек-тыў.

УКАЗАХСКІМ тэатры опе-ры і балета, у іншых тэ-атральных і канцэртных залах вялікай сярэднеазіяцкай рэспублікі, на адкрытых пля-цоўках гучалі ў гады вайны арыі, песні, мелодыі Беларусі. Яны палюбіліся казахам. Не аднойчы быў я сведкам таго, як слухачы, у пераважнай большасці казахі, дружна пад-хоплівалі песні гасцей з далё-кага краю.

На жыватворнай глебе ед-насці нацыянальных культур пусціла моцныя карані, расцві-ла дружба «дачок» Джамбула — Ларысы Ал-ександроўскай і Куляш Байсеітавай. Яны вы-конвалі песні сваіх народаў на роднай мове. Давялося мне быць на іх канцэртах у Мас-кве і Алма-Аце, у рабочым клубе Караганды і на палыям стане ў пойме Сырдар'і, у ва-енных шпіталях, у прыфронта-вым лесе.

У лёсах праслаўленых спя-вачак шмат агульнага. Абедаве выйшлі з народных глыбін, пачыналі шлях да вяршынь нацыянальнага опернага ма-стацтва ў гуртках мастацкай самадзейнасці. «Сёстры» бы-лі ў ліку самых першых выка-наўцаў гадоўных партый: Ал-ександроўская — у бела-русскіх операх, Байсеітава — у казахскіх. Їх творчасць увай-шла ў залаты фонд шматна-цыянальнага мастацтва ўсяго Савецкага Саюза. Сярод пер-шых выдатных майстроў са-вецкай сцэны ўдасціліся яны ганаровага звання народных артыстаў СССР, сталі лаўрэ-атамі Дзяржаўнай прэміі СССР. У Камуністычную партыю ўсту-пілі таксама адначасова. Ал-ександроўская выбіралася дэпу-татам Вярхоўных Саветаў СССР і БССР. Дэпутатам Вяр-хоўнага Савета Казахскай ССР некалькіх скліканняў была Бай-сеітава.

Славытага народнага акына Джамбула Джабаева называлі яны сваім мудрым бацькам. Яго ўвагай і парадамі вельмі даражылі, вершы і песні яго чыталі і спявалі з найглыбей-шым хваляваннем і натхнен-нем.

ЯШЧЭ ўся беларуская зямля ляжала па лінію фронту, але краіна ўжо дыхала гаючым паветрам бу-дучай Перамогі. І ні ў кога не выклікаў здзіўлення той факт, што беларускі тэатр ехаў са сталіцы Казахстана ў свой родны Мінск. Значыць, вась-мь гітлераўцы будучы выкі-нуты адтуль!

Адзін за адным выходзілі на авансцэну беларусы, звярталі-ся са словамі падзякі да ка-захскіх калег, усяго казахскага народа. Настала чарга і Ал-ександроўскай. Мы чакалі, што і яна ад усёй душы ўсклікне сардэчнае «Дзякуй!» Але Ларыса Пампееўна ледзь прык-метна кінула дырыжоры. Той узмахнуў палачкай — і палі-лася наша простая, задушэў-ная, жартуліва-ласкавая пес-ня: «Бывайце здаровы, жыві-це багата, а мы ад'язджаем дадому, дахаты». Ніхто лепш Ал-ександроўскай яе не спяваў, з цудоўнага голасу выдатнай беларускай спявачкі ўся краі-на даведлася і палюбіла гэ-тую мелодыю і словы. Ці вар-та гаварыць, як адпавядалі яны моманту? Былі ў іх тады для нас і боль ад усведамлен-ня, што беларуская зямля яшчэ пад ярмом акупантаў, і вялікае шчасце блізкага яе вызвален-ня, і вялікая ўдзячнасць усім савецкім народам, якія нічога не пашкадавалі дзеля Перамо-гі.

Аркадзь ЭВЕНТАЎ.

Прэм'еру спектакля «Старыя дамы» паказаў Дзяржаўны тэатр музычнай камедыі БССР. Падзеі, што адбываюцца на сцэне, бліз-кія і зразумелыя глядачу: людзям прапануюць перасяліцца ў но-выя, з усімі зручнасцямі кватэры, але яны так зжыліся са ста-рымі сценамі, што не адразу рашаюцца на перамены...
НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля «Старыя дамы».

Фота У. КРУКА.

АЛІМПІЯДА-80 НА ТЭЛЕЭКРАНАХ СВЕТУ

Паўтара мільярда чалавек — такой была штодзённая аўдыторыя тэлегледачоў Маскоўскай Алімпіяды.

У Алімпійскім тэлерадые комплексе было акрэдытавана 2 922 прадстаўнікі «электроннай прэсы». За ходам Гульняў сачылі камеры дзесяткаў нацыянальных і міжнародных тэле-радыёкампаній. Тэлерэпартажы аб Алімпіядзе перадаваліся з Масквы з дапамогай штучных спадарожнікаў зямлі на ўсе кантыненты па 20 каляровых каналах. Упершыню Алімпій-скія гульні ўбачылі тэлегледачы многіх краін Азіі і Афрыкі. Праграмы Еўрабачання прымаўся з Масквы па касмічных лініях сувязі ў 33 краінах Заходняй Еўропы і Паўночнай Афрыкі, уключаючы Туніс, Алжыр, а таксама ў Ізраілі.

Алімпіяду-80 транслявала і па радыё і тэлебачанню тыя краіны, якія не прыслалі ў Савецкі Саюз сваіх спартсме-наў. — ЗША, ФРГ, Японія, Нарвегія.

Вось толькі некаторыя водгукі аб рабоце ў Маскве буй-нейшых экспертаў у галіне тэлебачання.

Кіраўнік аператывнай групы Еўрапейскага радыёвяшчал-нага саюза Біл Вэрд: «Каляровыя карцінка адпавядала самым жорсткім тэхнічным патрабаванням. У Маскве савецкім тэ-лебачаннем і радыёвяшчаннем была выканана вялікая і сур'ёзная падрыхтоўчая работа. Адзінае, што нам перашка-джала, — гэта магнітныя буры ў атмасферы, але яны непа-дуладны Аргкамітэту Алімпіяды».

Анталін Гарсія, прадстаўнік іспанскага тэлебачання:

— Мне было прыемна і цікава працаваць у Маскве, таму што ў маім карыстанні была ўся неабходная тэхніка — ка-ляровыя маніторы, гуказапіс, каналы сувязі. Асабліва дапа-магло нам электроннае табло, якое адразу ж паказвала вынікі. Мы ўвесь час адчувалі вялікі клопат і ўвагу савецкіх прадстаўнікоў.

Праграмны дырэктар Еўрапейскага вяшчальнага саюза Хорст Зайферт удзельнічаў у асьвятленні дзесяці летніх і зімніх Алімпіяд.

— У Маскве прынята новым у асьвятленні Алімпіяд па тэлебачанню было тое, што савецкае тэлебачанне дало магчымаць кампаніям самім вяртаць свае праграмы, — лічыць пан Зайферт. — Гэта адразу зняло шмат вострых праблем. У Маскве ўпершыню ў практыцы алімпійскіх транс-лякцыі паказу.

Тэлекампанія для іх нацыянальнай або рэгіянальнай пра-грамы была прадстаўлена ў Маскве значна больша свабода выбару сюжэтаў, чым у Манрэалі і Мюнхене. Напрыклад, з Мюнхена ў дні Алімпіяды штодзённа выдавалася па 150 гадзін тэлетрансляцый, а з Масквы ўтрая больш — каля 500 гадзін.

Я б звярнуў увагу на некаторыя цікавыя навінкі савецкага тэлебачання ў паказе спорту. Напрыклад, стральбу з лука і іменна з Масквы. Раней гэтыя віды спорту ніхто не ўмеў па-казваць з дапамогай электроннай камеры.

Доктар Мустафа Расулі з Афганістана веў з Масквы тэле-рэпартажы для сваіх суайчыннікаў.

— З дапамогай савецкіх касмічных спадарожнікаў «Га-рызонт» нашы тэлегледачы ўпершыню ў гісторыі атрымалі магчымаць бачыць Алімпійскія гульні, — раскажаў д-р Ра-сулі. — Прамая трансляцыя гэтых Гульняў ішла па тэле-бачанню ДРА, адначасова перадаваліся і рэпартажы па Ка-бульскаму радыё. Штодзённа каля мільёна афганскіх тэле-гледачоў маглі глядзець Алімпійскія гульні. Трансляцыя Алімпіяды-80 на Кабул займала больш шасці гадзін кожны дзень з каментарыямі на мовах пушту і дары. Жыхары Ка-була ўбачылі на сваіх тэлеэкранах афганскіх спартсменаў, якія ўдзельнічалі ў Алімпіядзе, змаглі паглядзець спабор-ніцтва па многіх відах спорту.

Хаакін Авіла Лона і Касо Міранда Раберта прадстаўлялі ў Маскве мексіканскую тэлекампанію «13-ты канал»:

— Мексіканцы — спартыўны народ, яны з нецярпеннем чакалі рэпартажаў з Масквы. Наша кампанія змагла што-дзённа перадаваць з Савецкага Саюза ў Мексіку праз спа-дарожнік сувязі па 8—9 гадзін алімпійскіх трансляцый. З Мексіка нам паведамлялі па тэлефону, што якасць прымае-мага адлюстравання і гуку была выключнай. Усё было ві-даць і чуваць так, як быццам Алімпіяды праходзіла недзе зусім побач, а не на другім кантыненте. Ні тэлегледачы, ні работнікі мексіканскага тэлебачання не чакалі такога яка-ска паказу.

Вялікі маскоўскі тэлерадые комплекс, пабудаваны напя-рададні Гульняў-80 у Астанкіна, з заканчэннем Алімпіяды пе-раклучыўся на ўнутраную трансляцыю. Яго магутная апа-ра-тура дазваляе весці якасны паказ тэлеперадач у раёнах Сі-біры і Далёкага Усходу. Адаленне ў дзевяць гадзінных па-паясоў робіць гэтыя раёны роўнымі па далёкасці многім за-межным краінам, якія глядзелі і слухалі Маскоўскую Алім-піяду.

Фелікс СВЕШНІКАЎ.

Саюз пісьменнікаў БССР пад-рыхтаваў новы зборнік «Пісь-меннікі Савецкай Беларусі». Па ліку ён — трэці за пасляваен-ныя гады. У дэвіднік, які вы-пусціць выдавецтва «Мастацкая літаратура», уключаны каля 500 кароткіх біяграфій пісьмен-

нікаў, паэтаў, драматургаў, лі-таратуразнаўцаў рэспублікі.

У параўнанні з папярэднімі выданнямі новае вызначэнне не толькі колькасна біяграфій, але і значна дапоўненым дзе-дзічным матэрыялам.

УСЁ ПРА ПІСЬМЕННІКАЎ

КАРЦІНЫ Барыса Казакова нагадваюць творы майстроў мінулага. Заўсёды невялікія, са старанна выясанымі дэталямі, яны прыцягваюць нейкай старадаўняй прыгажосцю жывапісу — нібы каштоўная эмаль, зіхаціць маляўнічы слой, кожны колер гучыць чыста і моцна, самыя звычайныя рэчы набываюць глыбокі сэнс. І гэта не перайманне, не стылізацыя, хутчэй духоўная роднасць. Яно — у гарманічнай цэласнасці вобразаў, іх высокай адухоўленасці.

Свет у творах гэтага мастака паўстае нібы ўбачаным занава, у іх няма паўтараў і агульных месц. Якое свежае, напрыклад, яго адчуванне прыроды, любі яе стан становіцца падставой для стварэння каларыстычнай гармоніі! Вось хоць бы «Снежань» — зіма, беларуская вёска, людзі колюць кабана. У пераказе сюжэт здаецца бытавым. Але Казакоў ператварае яго ў казку, дакладней, у прытчу. І вось заінейшыя правды пранізваюць снежныя карункі дрэваў, гурбы расцвітаюць вяселькай. Хочацца думаць аб Новым годзе, яго радасцях — свята на палатне і ў душы!

Заўсёды гарманічныя і героі твораў Барыса Казакова. Піша ён звычайна блізкіх, добра знаёмых людзей. Дакладна падпарадкоўваючыся натуре, мастак адначасова ставіць у партрэце больш глыбокія задачы. Простая ранішня сцэна ў карціне «Снеданне» — адлюстраванне жонкі мастака з маленькім сынам — становіцца як бы сімвалам мацярынства ўвогуле, увасабляе клопат пра дзяцінства. Уся карціна пабудавана на адценнях душэўнага стану гэтых дваіх. Пераканаўча і дакладна вы-

рашыў мастак складаную задачу ўвасаблення ўнутранай сувязі маці і дзіцяці. Вырашанае ў карычневата-охрыстых тонах палатно, здаецца, свеціцца шчасцем.

Барыс Казакоў — чалавек грунтоўны і пры ўсёй знешняй мяккасці на дзіва цвёрды і паслядоўны ў разуменні жыццёвых пачаткаў. Не пераносіць фальшы, павярхоўнасці і ва-

спектакль «Зорка Венера», створаны ў 1966 годзе па матывах твораў Максіма Багдановіча. Рамантычны строй паэзіі мастак увасобіў ва ўмоўных карцінах-міражах, якія адлюстравалі прыроду і архітэктур Беларусі. Мастацкае рашэнне спектакля выклікала ў гледачоў узвышаны смутак аб рана памёршым паэце. Фінальная сцэна, калі гучалі

воблакі. І любімая не паспела, не дабегла, не ўберагла... А «Партызанская карміцелька» — сведчанне цяжкіх будняў вайны, калі і звычайныя справы часам становіліся подзвігам. Пажылая партызанка доіць карову, не скідаючы з пляча стрэльбу, і мы разумеем, што без штодзённай самаадданасці нашых жанчын не было б Перамогі.

Гэтай жа тэме народнага подзвігу прысвечаны і два іншыя вядомыя творы Б. Казакова — «Раніца вызваленай вёскі» і «Калгас «Рассвет», 1944 год». Работа над імі пачалася з выканання заказа для Музея К. Арлоўскага, Героя Савецкага Саюза і Героя Сацыялістычнай Працы. Мастак захапіўся асобай гэтага чалавека. Знаёмства з дакументальнымі матэрыяламі, сустрэчы з людзьмі, якія ведалі Кірылу Пракопавіча, сталі для Казакова школай грамадзянскасці, дапамаглі лепш зразумець сацыяльную ролю мастацтва. Усё гэта ўвасобілася ў карцінах. Паказальна, што пачаўшы з асобы, няхай незвычайнай, але ўсё ж адзінкавай, мастак у выніку прыйшоў да калектыўнага вобраза. Паказваючы кароткую сродку калгаснікаў перад работай, ён падкрэсліў у сцэне галоўнае — маналітную згуртаванасць людзей у барацьбе з разбурэннем, іх веру ў заўтрашні дзень. Удала знойдзена тут вобразнае ажыццяўленне тэмы світаньня — пачатку новага жыцця, новых спраў, новага дня.

У гэтых творах спалучыліся гістарычная праўда і мастацкі домисел, гераізм тых далёкіх гадоў і вастрыня яго сённяшняга ўспрымання.

Р. АЛЯКСАНДРАВА.
НА ЗДЫМКАХ: Б. КАЗАКОЎ; карціна мастака «Снежань».

ВЫРАЗНАСЦЬ ФОРМЫ СПАЛУЧАЕЦЦА З ЭМАЦЫЯНАЛЬНАСЦЮ КАЛАРЫТУ

ІМКНЕННЕ ДА ПРАЎДЫ, ГАРМОНІІ

ўсім стараецца дакапацца да сутнасці, як ён гаворыць, «да праўды». Таму яго карцінам уласціва сэнсавая яснасць, завершанасць. Кампазіцыі іх простыя, заўсёды ўстойлівыя, яны трапна вызначаюць месца кожнага персанажа, кожнага прадмета. Гэтая выразнасць трактоўкі формы магла б стаць сухасцю, калі б не павышаная эмацыянальнасць каларыту. Казакоў, выкарыстоўваючы параўнальна нямнога колераў, распрацоўвае кожны з іх максімальна, прымушаючы гучаць у поўную сілу.

Пачынаў Барыс Казакоў як мастак тэатра. Вялікай удачай, па яго словах, стала сустрэча з таленавітым беларускім рэжысёрам Уладзімірам Маланкіным. Іх работа была сапраўднай творчай садружнасцю. З ранніх тэатральных работ Казакова хочацца адзначыць

вершы М. Багдановіча, а на фоне кучаравых воблакаў нечакана загаралася мноства свецак, становілася рэквіемам згасшай маладосці і ў той жа час гімнам бессмяротнай сіле паэзіі.

Тэатр дапамагаў маладому мастаку расці не толькі прафесійна, ён фарміраваў яго як грамадзяніна і творцу, навучыў Барыса Казакова цэласнасці і яркасці выражэння ў мастацтве. З асаблівай паўнатай праявіліся гэтыя якасці ў яго работах гістарычнага цыкла.

Яго карціна, нядаўна набытая Дзяржаўнай Траццякоўскай галерэяй, адлюстравана адзін з эпизодаў перыяду калектывізацыі. ...Кулацкая куля забіла маладога хлопца-трактарыста. Спынілася машына пасярод поля. Застыла, здаецца, усё: веснавыя вятры і

ПАМЯЦЬ ЖЫВЕ

Літаратурнымі вечарамі і віктарынамі, выстаўкамі твораў Адама Міцкевіча адзначылі жыхары Навагрудка 60-гадовае з дня заснавання музея вялікага польскага паэта.

Мемарыял быў створаны ў верасні 1920 года. Па рашэнню Навагрудскага рэікома пад яго быў выслабанены старадаўні асабняк, дзе Адам Міцкевіч жыў доўгі час. Да пачатку Вялікай Айчыннай вайны тут налічвалася больш як трыццаць матэрыялаў. Фашысты разбурылі будынак, але ён быў адноўлены. Жыхары горада і навакольных вёсак дапамаглі ў зборы экспанатаў, якіх цяпер больш за дзве тысячы.

Беражліва захоўваюцца тут належачыя паэту асабістыя рэчы, у экспазіцыі прадстаўлены яго кнігі, партрэты, а таксама матэрыялы, якія паступілі з Варшаўскага літаратурнага музея, Рыма, Ленінграда, Вільнюса, консульства ПНР у Мінску. У памяць Адама Міцкевіча ў Навагрудку насыпаны курсан нейміручасці, устаноўлены бюст паэта. Імем А. Міцкевіча названы вуліцы ў Навагрудку і Гродна, калгасы.

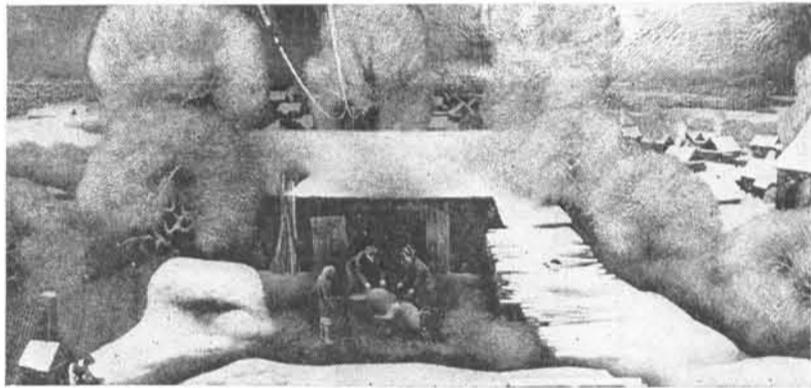
Толькі за паслявоенны час у музеі набывала звыш паўмільёна наведвальнікаў.

ІМЕМ ПАЭТА

Імя народнага паэта Беларусі, Героя Сацыялістычнай Працы, лаўрэата Ленінскай прэміі Пётрыя Бройкі прысвоена адной з вуліц Полацка. Такое рашэнне прыняў гарадскі Савет народных дэпутатаў.

Пётр Усцінавіч Бройка лічыў Полацк сваёй другой радзімай. Пераехаўшы сюды з Ушачынаў, ён быў тут камсамольскім работнікам, супрацоўнікам у акруговай газеце «Чырвоная Полаччына», дзе публікаваў свае першыя вершы. У горадзе над Дзвіной мужней яго паэтычны талент.

У будучым вуліца П. Бройкі, ад якой пачынаецца буйнейшы жылы мікрараён, стане праспектам. У памяць аб народным паэце на адным з дамоў будзе ўстаноўлена мемарыяльная дошка.

Артура Цяжкага пастаянным чытачы «Голасу Радзімы» маглі запомніць як аўтара артыкулаў і нарысаў, што друкаваліся на старонках нашай газеты. Сёлета яго імя ўпершыню з'явілася на кніжнай вокладцы. «Мастацкая літаратура» выдала зборнік апавяданняў Артура

Цяжкага «Сустрэча пасля вясны». Першая кніжка праяіка была заўважана беларускімі чытачамі і крытыкамі.

Цяпер аўтар працуе над новай кнігай — «Пара блакітных дажджоў». У яе ўвойдуць і тыя абразкі, што змешчаны ніжэй.

Артур ЦЯЖКІ.

ВЯСКОВЫЯ МАТЫВЫ

ЛЯЦЯЦЬ ЖУРАВЫ

— Журавы ляцяць!
— Журавы, журавы! — у захапленні паўтараюць дзеці і, выцягнуўшы шыі, заціхаюць. Я спыняю ў баразне каня. Шафёр, глянуўшы з кабіны на неба, запавольіў бег машыны. Маці, склаўшы на грудзях рукі, з замілаваннем і добразычліваасцю глядзіць ім услед. Бацька, абанёршыся на кіёк, задумана шкрабе зарослую сівым шчэпцем шчаку. У кожным сэрцы, ведаю, зараз лёгкі смутак і надзея, што далейшчы, што верніцца. Што некалі зноў будзе вясна, сонца, жыццё.

раць кронны дрэў, сыплецца золата лісцяў. З поўначы на поўдзень нізка цягнецца жураўліны ключ. А на шэрым іржышчы, што ўсё ніж не дабярэцца пераараць, густа і буйна цвітуць палявыя рамонкі, свірэпка, сям-там праглядваюць васількі. «Ці не зарана выбраліся вы ў сваю далёкую і нялёгкую дарогу, журавы? Ці не зарана адносіце на сваіх крылах рэшткі духмянага лета? Пабылі б яшчэ дома, пахадзілі б па родных паплавках, пакрыжлі б над сівымі барамі...»

— Курлы-курлы — не рана, не рана, — журботна даносіцца з вышні.

Ляцяць журавы. А на зямлі цвітуць рамонкі.

СТАРЫЯ ФАРБЫ

Жыта сёлета на бацькавых сотках вырасла небывалае: вы-

сокае, роўнае, саломна жоўтая, тоўстая, каласы важкія, умалотныя. Маці кожны дзень паглядала на загончык, каштавала зярняты. «Хутка жаць».

І вось аднаго дня дастала яна з-пад страхі гарбаты, крыху іржавы серп. Я з павагай і нейкім замілаваннем глядзеў, як яна, спачатку перахрысціўшыся, няспешна, з сур'езным выглядам па даўнейшаму звычайу зажынала «гаспадара», як урачыста несла яго ў хату і беражліва ставіла ў кут пад абразы. Экзотыка! Міжволі падумалася, што раней у жытні было больш урачыстасці і паэзіі. Нават з'явілася шкадаванне, што ўсё гэта, ранейшае, даўно канула ў незваротнае мінулае.

Няспешна паліла сонца. Роем кружылі над галавой

сляпні. Маці раз-пораз змахвала з твару гарачы пот. Ззаду ляжалі тугія важкія снапы. Падышоў бацька. Маці цяжка выпрасталася, трымаючыся за сярэдзіну, прагаварыла:

— Развучылася жаць. Ды і гады не тыя. Цяжка.

— А некалі ж не гэтулькі жалі.

— Жалі. Спіна ные, рукі гудуць, пот вочы засцілае, а ты стараешся, каб больш ухапіць, каб ад іншых не адстаць. Жалі... — Маці раптам схамянулася: — А хіба забыўся, старэйшага ж я пад бабкай нарадзіла...

І адразу ўсё тое, ад чаго толькі што быў у замілаванні, чаго нават шкадаваў, страціла свае мільня фарбы, стала невясёлым успамінам.

НА БЫЛЫМ ПАДВОРЫШЧЫ

Некалі тут стаяў хутар. І кожны раз, вяртаючыся з грыбоў або ягад, мы з бацькам заходзілі наліцца. Мажная гаспадыня выносіла вялікі алюмініевы кубак і казала: «Піце на здароўе!». Мы пілі халаднаваты хлебны квас, а потым бацька з гаспадаром, сябрам свайго юнацтва, садзіліся на прызбу. Смаллі моцны, як агонь, самасад, гаварылі пра ўраджай, базарныя цэны, успаміналі мінулае...

З таго часу прайшло нешта каля дзесяці гадоў. І я, нібы па традыцыі, сёння зноў завітаў на зарослае бур'яном падворышча... Ніхто не выносіць хлебнага квасу, ніхто не частвуе самасадом. Высхаў да сына гаспадар — не стала хутара. Толькі печ узвышаецца сярод бур'яна і крапівы. Чорнымі пячуркамі, нібы пустымі вачыма, глядзіць яна на маладзенькія бярозкі, што ўсё бліжэй падступаюць да былога падворышча.

А быў жа час, калі яна дарыла людзям гэтулькі радасці! Руплівая гаспадыня даставала з яе для дружнага застолля бліны і мачанку, пірагі і гарачы боршч... А як прыемна было, прыйшоўшы з марозу, пагрэць ля яе рукі або забрацца наверх! Складзеная ўмелым майстрам, яна доўга трымала цяпло. Была яна і клопатам, і вялікай неабходнасцю, і гаючай уцехай.

Але вось з'ехаў у горад гаспадар, прадаў на знос хату, хлявы. Адна печ, нікому не патрэбная, сіратліва стаіць на месцы былой сядзібы. Цяпер яе гаспадыня недзе завішаецца ля газавай пліты. Сумна адзінокай печы, пакрыўджана шамкае яна чорным бяззубым ротам ранішні туман, хмура глядзіць на малады бярозавы параснік...

ПАЛАЦ, ДЗЕ ЎЛАДАРЫЦЬ КІНО

У кінатэатры «Масква» дзве залы: вялікая, што ўмяшчае 1070 чалавек, і малая — на 260 чалавек. Ёсць тут перадсеансавая і кіназалы, дзе глядачы змогуць паглядзець мультфільмы, кінахроніку, рэкламныя стужкі. У фаяр-мяшчаецца кафэ-бар, будзе музей кінамастацтва.

Беларускі філіял Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута тэхнічнай эстэтыкі цяпер працуе над яго афармленнем.

Кінатэатр размешчаны не на адной лініі з суседнімі будынкамі, а адыходзіць крыху ўглыб, утвараючы невялікую, але даволі ўтульную плошчу (курданер). Яе ўпрыгожваюць фантан з цветадынамічнай падсветкай і скульптурнай групай. Галоўны фасад нагадвае гранёны алмаз. Бляск шкла верхняга паверху, уваходных дзвярэй, акаймаваных у металічныя рамы жоўтага колеру, міжволі наводзяць на такое параўнанне.

Вобраз Масквы — сталіцы Радзімы — падказаў архітэктарам своеасаблівае рашэнне фасада. Яго вячаюць пятнаццаць медных шчытоў, сімвалізуючых саюзныя рэспублікі.

Белы мрамур сцен адцягвае вырабленую з анадзіраванага алюмінію столь. Пры ўваходзе ў кінатэатр наведвальнікі трапляюць на шырокую лесвіцу з цёмнага граніту. Яна вядзе ў прасторнае фаяр, сярод якога знаходзіцца мастацкі вітраж «Масква — сталіца нашай Радзімы».

У «Маскве» будуць праходзіць кінапрагляды, канцэрты, сходы, лекцыі, наладжвацца кінафестывалі. Малой зале адведзена асаблівае роля. Яе памяшканне аддадзена мінскаму эксперыментальнаму тэатру — студыі кінаакцёра.

Асабліва прыгожы кінатэатр вечарам. У фаяр запальваюцца сотні святільнікаў, іскрыцца вітраж. Рознакаляровыя агні адлюстравваюцца ў шкле вокнаў і заліваюць яркім святлом плошчу перад кінатэатрам.

Н. КІРПІЧЭНКАВА.

НА ЗДЫМКАХ: урачыстае адкрыццё «Масквы»; інтэр'ер новага кінатэатра; у глядзельнай зале.

Фота С. КРЫЦКАГА і М. ХАДАСЕВІЧА.

што і ў беларускіх спарсменаў ёсць усе шанцы выйсці пераможцамі турніра трох каманд, які закончыцца 18 лістапада.

СТАРТАВАЛА «ДРУЖБА»

Турнір юных асілкаў «Дружба» пачаўся ў Мінску. Сюды з'ехаліся маладыя штангісты Балгарыі, Венгрыі, ГДР, КНДР, Кубы, Манголіі, Польшчы, Румыніі, Чэхаславакіі і Савецкага Саюза. Па-за конкурсам выступаюць спарсмены Беларусі.

У катэгорыі да 52 кілаграмаў перамогу атрымаў балгарскі цяжкаатлет Любамір Хаджыеў. Савецкі спарсмен Уладзімір Алешкін заняў трэцяе месца.

Яшчэ адзін прадстаўнік нашай краіны Яўген Новікаў меў рэальныя шанцы атрымаць перамогу ў другой вагавай катэгорыі. Пасля рыўка ён на сем з палавінаю кілаграмаў апырэджваў удзельніка Маскоўскай Алімпіяды Андрэаса Летца з ГДР. Але ў наступным практыкаванні — штуршку ўступіў саперніку і заваяваў сярэбраны медаль.

Спаборніцтвы працягваюцца.

У вашу калекцыю

КРАІНА КАСТРЫЧНІКА Ў ЗАМЕЖНАЙ ФІЛАТЭЛІ

Сярод дзiesiąткаў тысяч паштовых марак, якія выйшлі за рубяжом, ёсць нямала аб нашай краіне — аб яе мінулым і сённяшнім дні. Звесткі аб усіх гэтых марках упершыню сабраны ў кнізе «Савецкі Саюз на замежных марках», выпушчанай маскоўскім выдавецтвам «Связь».

У зарубежных філатэлістаў вельмі папулярнай у апошні час стала «савецкая» тэма. Яе папулярнасць тлумачыцца ўсё ўзрастаючым міжнародным аўтарытэтам нашай дзяржавы, абвясціўшай мір і інтэрнацыяналізм вышэйшымі прынцыпамі сваёй знешняй палітыкі.

Шырыцца за рубяжом цікавасць да гісторыі нашай краіны, да яе эканомікі, навукі, літаратуры і мастацтва. Гэта знаходзіць сваё адлюстраванне і ў філатэліі: ва ўсіх сацыялістычных краінах і многіх капіталістычных дзяржавах выходзяць маркі, прысвечаныя значным для Савецкага Саюза падзеям і датам.

У 1975 годзе ў Францыі была выпушчана марка, прысвечаная 50-годдзю ўстанаўлення дыпламатычных адносін паміж СССР і Францыяй. Мініяцюра сведчыць аб дружбе і супрацоўніцтве дзвюх краін. Французская марка аб авіяпалку «Нармандыя-Нёман» расказвае пра баявую дружбу французскіх і савецкіх лётчыкаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Французскае паштовае ведамства прысвяціла яшчэ адну марку рускаму вучонаму І. Мечнікаву, у Аргенціне выйшла мініяцюра з партрэтама акадэміка І. Паўлава.

Як прызнанне міжнароднага аўтарытэту кіраўніка нашай партыі і дзяржавы у Рэспубліцы Верхняга Волта да 60-годдзя Вялікага Кастрычніка была выпушчана марка з партрэтама Л. І. Брэжнева. Адлюстраванне браняносаца «Падёмкін» на марцы Рэспублікі Малі гаворыць аб цікавасці да рэвалюцыйнага мінулага нашай краіны. А прысвечаныя Т. Шаўчэнку парагвайскі блок,

М. Горкаму — індыйская марка, Л. Талстому — мініяцюра Францыі пацвярджаюць сусветную вядомасць пісьменнікаў нашай Радзімы.

Асабліва шмат зарубежных паштовых эмсій на савецкую тэму было прымеркавана да такіх знамянальных дат у жыцці нашай краіны, як 100-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна, 60-годдзе Вялікага Кастрычніка, 30-годдзе Перамогі.

Хоцання адзначыць, што неўзабаве пасля заканчэння другой сусветнай вайны ў Люксембургу была выпушчана марка з надпісам на рускай мове «Слава СССР», а на адной з мініяцюр Гранады быў змешчаны партрэт маршала Г. Жукава на фоне Брандэнбургскіх варот у Берліне і савецкіх танкаў, якія штурмавалі сталіцу фашысцкай Германіі.

Маркі, прысвечаныя гісторыі Расіі, рэвалюцыйнаму руху і Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, Вялікай Айчыннай вайне, міжнароднаму супрацоўніцтву і поспехам у эканоміцы, навукі, культуры, сабраныя разам у гэтым багата ілюстраваным выданні, складаюць летапіс амаль усіх важнейшых падзей. Больш тысячы марак апісаны ў кнізе. Яны тым больш цікавыя, што многія да гэтага часу практычна не былі вядомы шырокаму колу савецкіх калекцыянераў. Бо яны выпушчаны паштовымі ведамствамі 97 дзяржаў і тэрыторый свету. Вельмі нямногія, напрыклад, ведаюць, што першая замежная марка, прысвечаная Расіі, выйшла ў 1855 годзе ў Канадзе. На ёй партрэт мараплаўца Жака Карц'е, узноўлены па малюнку рускага мастака Ф. Рыса.

Паказаны ў кнізе і маркі з партрэтамі замежных грамадзян, якія нейкі час працавалі ў Расіі або СССР. Цікавыя мініяцюры, што расказваюць пра творы рускіх і савецкіх мастакоў, скульптараў, архітэктараў, савецкіх карабляў, самалётаў, лакаматывы. Кніга гэта з'яўляецца своеасаблівым даведнікам для тых, каго цікавіць тэма «Савецкі Саюз на замежных марках».

Калекцыя зарубежных марак аб Савецкім Саюзе хутка папаўняецца: сёлета ў многіх краінах маркі выходзяць з эмблемай Маскоўскай Алімпіяды.

З народнага гумару

Чалавек заседзеўся ў гасцяў. Гаспадар выйшаў яго праводзіць:

— Пачакай, я табе пасвячу, а то ў мяне высокі ганак і паламаны.

— Дзякуй. — адказаў гасць з зямлі. — Я ўжо і без асвятлення гэта адчуў.

— Ну, што пісаць?

— Пішы, што мы жывы і здаровы.

— Болей што?

— Больш нічога: ён хітры — дагадаецца.

Адному селяніну патрэбна

было паслаць пісьмо ў Слуцк, і ён напрасіў свайго суседа напісаць адрас.

— Слухай, — адказаў сусед, — давай лепш напішам у Оршу: я вельмі прыгожа пішу літару «О».

Зайшоў нека Мікіта да свайго сябра, з якім даўно не бачыўся. Пагаварылі пра тое-сёе, час і развітацца.

— Як ты не ў час прыйшоў, дружа! — паспачуваў гаспадар гасцю. — Каб раней, дык паснедаў бы, пазней — абедцаў у пару. А так — прабач.

СПОРТ

САПЕРНІКІ НАЗВАНЫ

Як мы паведамлялі ўжо, футбалісты гродзенскага «Хіміка» выйшлі пераможцамі ў сваёй зоне і чакалі заканчэння чэмпіяната краіны ў іншых. І вось першыя матчы СССР у іншых зонах фінішавала. На пасяджэнні спартыўна-тэхнічнай камісіі Федэрацыі футбола з дапамогай жэрабя вызначаны сапернікі гродзенцаў. Імі аказаліся каманды СКА (Кіеў) і «Дынама» з Барнаула.

Напомянім, што толькі адна каманда заваявае права выступаць у будучым сезоне ў першай лізе. 2 лістапада «Хімік» на сваім полі будзе прымаць армейцаў Кіева. Сапернік вельмі грозны. СКА ўжо мае вопыт выступленняў у першай лізе. Але ж і «Хімік» у гэтым сезоне не раз радаваў сваёй упэўненай гульні аматараў футбола. Так

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1619